

ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
ตามหลักสัปปริสธรรม 7 ประการ

Buddhist Leadership of Subdistrict Administrative Organization
Administrators According to the seven Principles of Sappurisadhamma

พระมหานรินทร์ สุรปญโญ

Phramaha Narin Surapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chaiyaphum Sangha College

E-mail narinpempa123@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 18 สิงหาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 25 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 28 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นจากแนวคิดการกระจายอำนาจ โดยเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชน และเน้นการพัฒนาของท้องถิ่น นอกจากนี้องค์ปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นองค์กรภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นภาวะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ภาวะผู้นำเป็นเรื่องของศาสตร์และศิลป์ที่มีอยู่ในตัวของผู้นำ ซึ่งผู้นำท้องถิ่นที่ดีนั้นจำเป็นต้องมีคุณธรรมจริยธรรม จึงจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จสูงสุดได้ และที่สำคัญผู้นำจำเป็นต้องมีภาวะความเป็นผู้นำสูง ซึ่งภาวะความเป็นผู้นำถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้นำเป็นอย่างยิ่ง

ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสัปปริสธรรมมี 4 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ 1) ด้านคุณลักษณะตามหลักสัปปริสธรรม ผู้นำควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานราชการที่วางเอาไว้ 2) ด้านบุคลิกภาพตามหลักสัปปริสธรรม ผู้นำควรเป็นผู้มุ่งมั่นผลักดันในการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ 3) ด้านพฤติกรรมตามหลักสัปปริสธรรม ผู้นำควรมีการตั้งมั่นติดตามสอบถามสถานการณ์ปัญหาต่างๆ มีการติดตามสถานการณ์แล้วประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน 4) ด้านตามสถานการณ์ตามหลักสัปปริสธรรม ผู้นำควรเข้ามาดูแลปัญหาต่างๆ โดยพิจารณาจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานราชการที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือประชาชนตามสมควร

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงพุทธ, ผู้บริหาร, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

Local government organizations are agencies established based on the concept of decentralization. Emphasis is placed on responding to the needs of the people. and emphasizes local development In addition, the local garden administration organization

is a government organization that is very close to the people. Therefore, the leadership of local government organizations is extremely important. Leadership is a matter of science and art that exists within the leader. Good local leaders need to have morality and ethics. will be able to lead the organization to maximum success And most importantly, leaders need to have high leadership skills. Which leadership is very important for leaders.

Buddhist leadership of subdistrict administrative organization administrators according to the principles of Sappurisadhamma The following 4 things are 1) For the characteristics according to the Sappurisadhamma Leaders should be the ones who strive to cooperate with local agencies in solving various problems. 2) For personality according to Sappurisadhamma Leaders should be the ones who strive to cooperate with local agencies in solving various problems. 3) For behavior according to Sappurisadhamma Leaders should be committed to following up and inquiring about various problem situations. The situation is monitored and useful information is disseminated to the public. 4) For situation according to Leaders should take care of various problems. By considering allocating budgets from existing government agencies to help the people as appropriate.

Keywords: Buddhist leadership, Administrators, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

ภาวะผู้นำเป็นเรื่องของศาสตร์และศิลป์ที่มีอยู่ในตัวผู้นำ ซึ่งผู้นำท้องถิ่นที่ดั้นดั้นจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมและมีคุณภาพในการทำหน้าที่การบริหาร จึงจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จสูงสุดได้ และที่สำคัญผู้นำจะต้องมีภาวะความเป็นผู้นำสูง กล่าวคือ ผู้นำแต่ละคนอาจจะมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ หรือภาวะความเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน ซึ่งภาวะความเป็นผู้นำถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้นำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้นำสามารถนำพาในกิจการต่างๆ ในมิติต่างๆ ที่ผู้นำสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารในองค์กรของตนเอง และสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ (จิตวิมุติ หมั่นมี, 2561 : 300) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นจากแนวคิดการกระจายอำนาจ เพื่อให้ส่วนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจกรรมของท้องถิ่นได้เอง โดยเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชน และเน้นการสร้างโอกาสของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ แก้ไขปัญหา และการพัฒนาของท้องถิ่น ประกอบกับองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์การภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยบทบาทหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ขยายรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 78 ซึ่งได้กำหนดให้องค์การภาครัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการพัฒนาของประเทศอย่างยั่งยืนโดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ ประกอบกับมาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (อำนาจ เหมือนวงศ์ธรรม, 2556 : 36)

บทบาทผู้นำส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องขับเคลื่อนด้วยบุคลากรในสำนักงาน และฝ่ายการเมือง ดังนั้นการพัฒนามนุษย์จึงเป็นหัวใจสำคัญเป็นอันดับแรกของการพัฒนาองค์กร ซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญ

ของทรัพยากรมนุษย์ที่จะมีผลต่อองค์การ ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทในการกระตุ้นทางปัญญา โดยแสดงทัศนคติต่อแนวทางการปฏิบัติงานในที่ประชุม ประกอบกับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานให้มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ สร้างให้เกิดเป็นแนวทางใหม่ๆ ช่วยให้การดำเนินงานในการกิจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นลำดับ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้จริงๆ และมีการสร้างแนวทางการส่งเสริมเรื่องการทำงานเป็นทีม ซึ่งมีความร่วมมือจากผู้ปฏิบัติงานเองร่วมด้วย รวมถึงการแจกแจงภารกิจต่างๆ ให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันของแต่ละฝ่าย และการสร้างบรรยากาศของการทำงานอย่างเป็นกันเอง สนับสนุนให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความคิดเห็นตรงกัน เพื่อการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้ อันเป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคลต่อกลุ่มคนรวมทั้งต่อส่วนร่วมโดยที่ประชาชนต้องเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการการมีส่วนร่วมด้วยตนเองและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น (ศรีธยา ดีพูน, 2546 : 7) ผู้นำเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีสิทธิอำนาจ และอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น ซึ่งสามารถสั่งการได้โดยให้ความสำคัญกับลำดับขั้นและโครงสร้างตำแหน่งงานภายในกลุ่ม หรือตามตำแหน่งงานของบุคคล เช่น หัวหน้า ผู้จัดการ ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร เป็นต้น ซึ่งเป็นการให้คำนิยามตามมุมมองของผู้นำที่เป็นทางการ นอกจากนี้ ภาวะผู้นำยังหมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการจูงใจคนให้กระทำตามมติร่วมระหว่างผู้นำและผู้ตาม โดยที่ผู้ตามเต็มใจและมีความสุขเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (พิชาภพ พันธุ์แพ, 2554 : 12) ฉะนั้น ผู้นำจึงหมายถึงบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นมาและได้รับการยกย่องขึ้นเป็นหัวหน้าเป็นผู้ทำการตัดสินใจ เพราะมีความสามารถในการปกครองและการบังคับบัญชา โดยใช้อิทธิพลในความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในสถานการณ์ ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยการ โดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันในอันที่จะบรรลุเป้าหมาย และความสามารถที่จะชักจูงผู้อื่นให้ความร่วมมือร่วมใจกับตน ดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมายของตนได้ มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวว่าผู้นำไม่จำเป็นต้องเป็นทางการเท่านั้น ผู้นำอาจหมายถึงบุคคลทั่วไปที่มีคุณสมบัติบางประการที่สมาชิกในกลุ่มต้องการ มีความพึงพอใจ และความไว้วางใจ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถ บุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์ ความสามารถในการสื่อความและการประสานงานที่ดี ผู้นำจึงเป็นผู้สามารถใช้อิทธิพลทางใจเหนือผู้อื่นสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นคล้อยตามได้ และเป็นผู้รวมหน้าที่หลายๆ อย่างไว้ที่คนๆ เดียวกันเป็นที่รวมกลุ่มรวมความรู้ตลอดจนการแสดงออกของกลุ่ม และเป็นผู้ที่สามารถบังคับบัญชากลุ่มชนนำกลุ่มชนเป็นตัวแทนของกลุ่มชนด้วย (พรนพ พุกกะพันธุ์, 2554 : 19)

ปัจจุบันคงหลีกเลี่ยงไปไม่ได้ว่าในทุกองค์การล้วนมีผู้นำในองค์การ ที่ผู้นำเหล่านั้นล้วนมีบทบาทหน้าที่ที่จะทำให้องค์การประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลว และสิ่งที่บ่งบอกหรือชี้ให้เห็นในตัวการเป็นผู้นำ จะแสดงให้เห็นคุณลักษณะของภาวะผู้นำในองค์การ ถ้าผู้นำเป็นคนที่วิสัยทัศน์ (Vision)

มีความคิดกว้างขวาง มีความรับผิดชอบ มีภาวะผู้นำ มีความสามารถที่จะบังคับบัญชาผู้อื่น และมีความน่าเชื่อถือ มีการยอมรับร่วมมือร่วมใจ หรือยอมรับในตัวของผู้นำเอง ซึ่งลักษณะการเป็นผู้นำแบบนี้จะทำให้ประสบกับผลสำเร็จในการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว และต้องทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมให้มากกว่าประโยชน์ของตน ถ้าองค์การใดที่ขาดผู้นำก็จะส่งผลกระทบต่อองค์การนั้น บริหารไรทิศทางไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการนำนโยบายไปใช้ในปฏิบัติตามเป้าหมายขององค์การ ทำให้การบริหารองค์การนั้นๆ ไม่อาจประสบผลสำเร็จได้ และจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ทำให้ผู้นำประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ผู้นำ (Leader) คือ ผู้ชักพาให้คนอื่นเคลื่อนไหว หรือกระทำตามในทิศทางที่ผู้นำกำหนดเป้าหมายไว้ ดังหลายๆ คนมีบทบาทเป็นผู้นำกันอยู่แล้ว เช่นเป็นผู้นำองค์การต่างๆ หรือผู้นำของสมาคม (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549 : 26-27) โดยเฉพาะภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นคำที่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อ

มีผู้นำก็ต้องมีภาวะผู้นำเช่นกัน ดังนั้นผู้นำจึงต้องเป็นผู้ที่มีทั้งศาสตร์ และศิลป์อยู่ในตนเอง โดยสร้างความโดดเด่นให้กับองค์กร ทำให้เป็นที่ยอมรับขององค์กรของตน และองค์กรอื่นได้ เป็นที่ยอมรับของคนในองค์กรนั้นๆ และให้ความไว้วางใจเชื่อใจว่าจะสามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้ จึงทำให้ได้รับความร่วมมือและนอกเหนือไปจากนั้นคือการได้รับความเคารพนับถือ ดังนั้นในส่วนของภาวะผู้นำ จึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ และการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้า ควรเริ่มต้นที่การสร้างภาวะผู้นำ ให้เกิดกับผู้นำผู้บริหารในฐานะเป็นผู้นำองค์กร และพร้อมที่จะสร้างความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ฉะนั้น ผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถมีอิทธิพลเหนือกลุ่ม หรือผู้ที่มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ คือมีลักษณะเด่น มีวิสัยทัศน์ มีค่านิยมที่เหมาะสม และมีอิทธิพลเหนือคนอื่น ๆ ตลอดจนมีความสามารถในการตัดสินใจ ที่เป็นการตัดสินใจที่ยากและซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม (สุพานี สฤกษ์วานิช, 2550 : 296)

ฉะนั้นผู้เขียนจึงต้องการที่จะศึกษาให้ทราบถึง ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อที่จะให้ทราบถึงภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ในการพัฒนาศักยภาพของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดการยอมรับของประชาชนตลอดจนบุคคลทั่วไป และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมือง เป็นแนวคิดที่มีความหลากหลายที่สุด แนวคิดหนึ่งในแวดวงวิชาการทำให้มีค่านิยมที่มีความแตกต่างกันเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามนิยามที่นักวิชาการมีความเห็นร่วมกันคือ ภาวะผู้นำ ที่เป็นภาวะผู้นำ ที่เป็นกระบวนการใช้ความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลกับผู้ตามโดยผู้ที่จะกระตุ้น โน้มน้าว จูงใจ ให้ผู้ตามพยายามปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เต็มศักยภาพ เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยจะได้อธิบายดังต่อไปนี้ คำว่า “ผู้นำ” ได้ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษของอ็อกฟอร์ด (Oxford English Dictionary) ในราวปี พุทธศักราช. 1843 ส่วนคำว่า “ภาวะผู้นำ” นั้นได้ปรากฏขึ้นภายหลังประมาณปี พุทธศักราช 2343 การให้คำนิยามหรือความหมายของ “ผู้นำ” และ “ภาวะผู้นำ” ได้มีนักวิชาการและนักบริหารอธิบายไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอต่อไปนี้

ผู้นำ คือ บุคคลที่จะมาประสานช่วยให้คนทั้งหลายรวมกัน โดยที่ว่าจะเป็นการอยู่ร่วมกันก็ตาม หรือกระทำการร่วมกันก็ตาม ให้พากันไปด้วยดี สูดุดหมายที่ตั้งงามที่ว่าพากันไปก็ให้พากันไปด้วยดีนั้นหมายความว่าไปโดยสวัสดิ หรือโดยสวัสดิภาพ ผ่านพ้นภัยอันตรายอย่างเรียบร้อยและเป็นสุข เป็นต้น แล้วก็บรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งงามโดยถูกต้องตามธรรม หมายความว่า เป็นความจริงความแท้ความถูกต้อง และได้มาโดยธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546 : 25)

นักสังคมวิทยาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำเอาไว้ว่าลักษณะของผู้นำจะเป็นแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของสังคมในแต่ละแห่งเป็นตัวกำหนด เพราะผู้นำ คือบุคคลธรรมดาที่ได้รับการยอมรับจากมติของมหาชน จึงปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ส่วนนักจิตวิทยาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำเอาไว้ว่า ลักษณะของผู้นำขึ้นอยู่กับโครงสร้างของสังคม ความแตกต่างของลักษณะสังคมจะเป็นเครื่องกำหนดความแตกต่างของลักษณะผู้นำแต่ละประเภท ได้สรุปและแบ่งการศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ ผู้นำ มีคุณลักษณะสำคัญ 6 ประการคือ มีพลังมีความทะเยอทะยาน, มีความปรารถนาที่จะนำผู้อื่น, มีความซื่อสัตย์มีจริยธรรม, มีความเชื่อมั่นในตนเอง, มีความฉลาดเฉลียว, มีความรอบรู้ในงาน

2. ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม ภาวะผู้นำได้เปลี่ยนจากทฤษฎีคุณลักษณะมาเป็นสิ่งที่มุ่งเน้นต่อสิ่งที่ผู้นำทำ ความแตกต่างทางพฤติกรรมของผู้นำที่มีประสิทธิภาพกับผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ นักทฤษฎีเรื่องพฤติกรรม ระบุถึงปัจจัยของการเป็นผู้นำว่า บุคคลสามารถถูกฝึกให้กลายเป็นผู้นำได้

3. ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ ภาวะผู้นำตามกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อนที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ทางสังคม โดยมีผลกระทบมาจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ซึ่งรวมเรียกว่า “สถานการณ์” ที่ประกอบด้วยลักษณะของผู้ได้บังคับบัญชา ลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติ และธรรมชาติขององค์กร

4. ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง รูปแบบของการบริหารและการดำเนินงานในปัจจุบัน รวมถึงการบริหารในอนาคตผู้บริหารปกครองที่มีประสิทธิผล จะต้องมองเห็นการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องของโอกาสมากกว่าการถูกคุกคาม โดยจะต้องพยายามสื่อสารให้บุคลากรทุกคนเข้าใจถึงเหตุผลความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงเป็นเบื้องต้น (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2544 : 214-216)

จากแนวคิดของนักวิชาการ และนักบริหารหลายท่านข้างต้นดังที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปใจความได้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่มีความสามารถ มีทักษะ ได้รับการยอมรับ และมีบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวที่สามารถจูงใจผู้อื่นปฏิบัติภารกิจงานของกลุ่ม หรือองค์การให้ประสบความสำเร็จบรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายที่ผู้นำได้ตั้งไว้เพื่อประโยชน์อันสูงสุด รูปแบบของการบริหารและการดำเนินงานในปัจจุบันรวมถึงการบริหารในอนาคตผู้บริหารปกครองที่มีประสิทธิผล จะต้องมองเห็นการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องของโอกาสมากกว่าการถูกคุกคาม โดยจะต้องพยายามสื่อสารให้บุคลากรทุกคนเข้าใจถึงเหตุผลความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงเป็นเบื้องต้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงพุทธ

ผู้นำที่ดีนั้นต้องเป็นผู้ที่มีความสำคัญกับผู้ตาม เพราะผู้นำที่ดี ต้องมีกัลยาณมิตรคอยแนะนำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่นยามทุกข์ยาก และผู้นำที่ดีนั้นย่อมได้รับการยกย่องและแต่งตั้งไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสม เป็นร่มโพธิ์หลักชัยแก่ประชาชนเสมอ ผู้นำมีความสำคัญในฐานะที่เป็นกษัตริย์บ้าง เป็นราชาเป็นผู้บริหารรัฐบ้าง และเป็นผู้ดูแลความสงบสร้างสันติให้เกิดแก่ราษฎรเป็นหลัก ทั้งนี้ก็เพราะว่าบ้านเมืองจะอยู่เย็นเป็นสุขนั้น ต้องมีทั้งระเบียบและวินัย ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นศูนย์รวมจิตใจมีผู้บริหารบ้านเมืองคอยเอาใจใส่และคอยดูแล

ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธต้องมีคุณสมบัติของผู้นำ ถ้าหากผู้นำไร้คุณสมบัติเสียแล้วสังคมนั้นก็จะเป็นสังคมวุ่นวาย สังคมใดไร้ธรรมสังคมนั้นก็จะเป็นสังคมของคนชั่วยิ่งเกี่ยวกับเรื่องการบริหารการเมืองการปกครองแล้ว ผู้นำหรือผู้ปกครองจะต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชนหรือผู้ใต้การปกครอง ดังในกฎทันทสูตร สี่ชั้นวรรคที่ขนิทาย ได้กล่าวถึง คุณสมบัติของพระเจ้ามหาวชิ ตระผู้เป็นเจ้าปกครองนคร 8 ประการดังนี้ คือ

1. ทรงเป็นอุกโตสุชาติ ทั้งฝ่ายพระมารดาและพระบิดา มีพระกรรมเป็นที่ปฏิสนธิหมดจดดีตลอดเจ็ดชั่วบรรพบุรุษไม่มีใครจะคัดค้านติเตียนด้วยอ้างถึงพระชาติกำเนิดได้

2. ทรงมีพระรูปงาม น่าดู น่าเลื่อมใส ประกอบด้วยพระฉวีวรรณผุดผ่องยิ่งนัก มีพระฉวีวรรณคล้ายพรหม มีพระรูปคล้ายพรหม น่าดู น่าชมไม่น้อย

3. ทรงมีทั้งค้ำ มีทรัพย์มาก มีโอกาสสมบัติมาก มีทองและเงินมาก มีเครื่องใช้สอยอันน่าปลื้มใจมาก มีทรัพย์และธัญญาหารมาก มีพระคลังและฉางเต็มบริบูรณ์

4. ทรงมีกำลัง ทรงสมบูรณ์ด้วยเสนาเมืองค์ 4 ซึ่งอยู่ในวินัย คอยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติตามพระบรมเดชาภาพดังจะเผาผลาญราชศัตรูได้ด้วยพระราชอิสริยยศ

5. ทรงพระราชศรัทธาเป็นทนายเป็นทนายบัณฑิตมิได้ปิดประตูเป็นดุจโรงงานของสมณพราหมณ์คนกำพร้า คนเดินทาง วณิก และยากทรงบำเพ็ญพระราชกุศล

6. ได้ทรงศึกษาทรงสดับเรื่องนั้นๆ มาก

7. ทรงทราบอรรถแห่งข้อที่ทรงศึกษาและภาษิตนั้น

8. ทรงเป็นบัณฑิตเฉียบแหลมทรงพระปรีชาสามารถทรงพระราชดำริอรรถอันเป็นอดีตอนาคตและปัจจุบัน (ที.สี. (ไทย) 9/213-214/203-204)

คุณสมบัติของผู้บริหารและผู้ปกครองเชิงพุทธ สรุปลงได้ 6 ประการดังนี้ คือ

1. ไม่เป็นคนเจ้าอารมณ์ ไม่ใช่อารมณ์ในการตัดสินใจหา มีใจดีไม่ทอดทิ้งงาน มีความเพียรอุตสาหะในการทำงานต่างๆ ให้สำเร็จผลต่อส่วนรวม

2. ฉลาดวางบุคคลให้เหมาะสมกับงาน รู้ประโยชน์และโทษ รักษาความลับ ไม่ดำเนินชีวิตในทางที่ผิด รักษาเกียรติประวัติ รักษาประโยชน์ส่วนรวม และต้องรอบรู้ในกิจการคลัง บริหารการคลังด้วยตนเอง ไม่ควรไว้วางใจให้คนอื่นจัดการ รู้รายรับรายจ่ายของแผ่นดินหรือในกิจการงานนั้นๆ ที่รับผิดชอบ

3. บำรุงขวัญกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ยกย่องบุคคลผู้ควรแก่การยกย่อง ชมผู้ควรชม รู้ในสิ่งที่ควรทำก่อนทำหลัง ออกรับฟังปัญหาหรือพบปะราษฎรอยู่เสมอเพื่อรับฟังปัญหาและทางแก้ไขหรือชี้แนะแนวทาง

4. ออกติดตามผลงาน ตรวจสอบตราความประพฤติของเจ้าหน้าที่ ไม่เพียงมอบภารกิจที่สำคัญๆ แก่ผู้อื่นและใช้วิจารณ์ญาณในการบริหาร

5. ไม่เพียงละการบำเพ็ญประกอบตนในศีลธรรมที่ต้งาม เพื่อเป็นแบบอย่างและยึดมั่นเป็นข้อปฏิบัติไม่สำคัญตนผิดว่ายิ่งในอำนาจ

6. ไม่ลุ่มหลงในกามคุณโลกธรรมและมีปัญญา มีกำลังแห่งสติเพราะจะเป็นเครื่องช่วยให้ผู้นำหรือผู้ปกครองสามารถฟันฝ่าอุปสรรคแก้ไขปัญหาไปได้แม้ถึงคราวอัปมงคล (ช.ช. (ไทย) 27/2438-2445/430-543)

ในพระสูตรนี้แสดงให้เห็นว่าการเป็นผู้นำนั้นจะต้องเป็นผู้ประกอบด้วยปัญญาคือมีหุตาไวและกว้างไกลสามารถจำแนกบุคคลและเหตุการณ์ออกว่าเป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้ผู้นำมีประสบการณ์มีความชำนาญในการปกครองเข้าใจบุคคลหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้มีผู้สนับสนุนมากขึ้นในสังฆโศภณสูตรพระพุทธองค์ได้แสดงถึงคุณสมบัติของผู้นำหรือผู้บริหารไว้ว่าผู้นำจะต้องประกอบด้วยคุณธรรมจะต้องวางตัวอยู่ในภาวะเบียบอย่างเคร่งครัดดังนี้ คือ

1. วียตโต เป็นผู้ที่มีปัญญา

2. วินีโต เป็นผู้มีระเบียบวินัยดี

3. วิสารโท เป็นผู้แก้แค้นแล้ว

4. พหุสุโต เป็นผู้มีความรู้ ศึกษาทรงจำไว้มาก

5. อัมมานุชัมมปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม (อง.จตุก. (ไทย) 21/7/9-10)

ผู้นำที่ประกอบด้วยคุณธรรม 5 ประการย่อมประสบความสำเร็จและได้รับการยกย่องในองค์กรนิยาม ปัญจนินบาตได้แสดงถึงคุณสมบัติของผู้นำหรือผู้บริหารไว้ว่าผู้นำจะต้องประกอบด้วยหลักธรรมสำหรับผู้นำไว้ 6 ประการ คือ

1. ขมา คือ มีความอดทนต่อการปฏิบัติงานมีใจหนักแน่นไม่ยอมตกในความชั่วไม่เกรงกลัวหรือมือคด 4 เมื่อจะต้องตัดสินใจและไม่หวั่นไหวในเพราะโลกธรรม 8

2. ซาคริยะ คือ มีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา มีความระมัดระวังไม่ประมาทในการปกครองชีวิตหน้าที่ และการงาน

3. อุภูฐานะ คือ มีความขยันหมั่นเพียรต่อหน้าที่การงาน

4. สังวิภาคะ คือ มีอัธยาศัยดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจต่อผู้ร่วมงาน

5. ทยา คือ มีจิตใจที่เอ็นดู รักใคร่ ห่วงใย เข้าใจใส่ ดูแลผู้ร่วมงาน

6. อิกขนา คือ เอาใจใส่ตรวจตรางานและหน้าที่ของตน (อง.ปญจก. (ไทย) 22/53/56)

จะเห็นได้ว่า สังคมได้ไร้ศีลธรรม สังคมนั้นก็เป็นสังคมของคนชั่ว ยิ่งเกี่ยวกับเรื่อง การบริหาร การเมืองการปกครองด้วยแล้ว ผู้นำหรือผู้ปกครองจะต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชนหรือผู้ใต้การปกครอง ผู้นำหรือผู้ปกครองที่ดีนั้น จะต้องเป็นผู้มีศีลเพราะศีลเป็นของผู้มีปัญญา แต่ถ้าผู้นำและผู้ปกครองเป็นผู้ไม่มีศีลและปัญญาแล้ว ก็จะเป็นผู้นำหรือผู้ปกครองที่ดีไม่ได้แม้แต่ความเลวลง แม้แต่ญาติพี่น้องตลอดจนเพื่อนฝูงก็พากันรังเกียจ ในทางตรงข้ามแล้ว ผู้นำหรือผู้ปกครองที่มีทั้งศีลปัญญาและสุตะอยู่ในตนแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์แก่ญาติทั้งหลาย ผู้ใดพิจารณาเห็นศีลปัญญาและสุตะในตน ผู้นำย่อมประพฤติประโยชน์ได้ทั้งสองฝ่าย คือ ทั้งตนและผู้อื่นในสังคม และจัดการการติดตาม ประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการโดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน ฉะนั้นผู้นำต้องมีการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรซึ่งให้เห็นว่าการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงองค์การในรูปแบบใดก็ตามให้ประสบความสำเร็จได้นั้น องค์การต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถให้กับบุคลากรซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์การ หรือผู้ตามทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางที่ผู้นำหรือผู้บริหารต้องการ อันเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่ สูงขึ้น เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความจำเป็นต้องมีผู้นำและผู้ตาม ที่จะต้องร่วมมือกันยินยอม ยกสิทธิที่ตนมีอยู่ให้แก่มหาชน รูปแบบต่างๆ กัน ผ่านทางร่างกายและวาจา ในความเป็นจริงผู้นำอาจจะไม่ใช่บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งในองค์การก็ได้ แต่อาจหมายถึงบุคคลอื่นที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การที่จะต้องทำการดูแลสวัสดิการในด้านต่างๆ ตลอดจนทุกข์และสุขของประชาชน รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ตลอดจนผู้บริหาร หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นจึงต้องเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตยที่ต้องเผยแพร่และปลูกฝังแนวคิดประชาธิปไตย ไปยังประชาชนในตำบล รวมทั้งต้องยึดมั่นในกติกาดemocracy เช่น การเลือกตั้งโดยเสรี สิทธิการคัดค้าน การโต้แย้ง การแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง การยอมรับและเคารพสิทธิของผู้อื่น การยอมรับความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและอย่างอื่นหลายประการ ไม่ว่าจะจำเป็นต้องมีวิธีการดำเนินชีวิต และบุคลิกลักษณะที่เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น เป็นผู้ที่มีจิตใจกว้างขวางพึงเคารพในเหตุผล

ฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ความโปร่งใสจึงถือว่าเป็นหลักสุจริตธรรมที่ทุกองค์กร ต้องปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุดกับผู้ที่รับบริการ เช่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยปัจจุบันนี้ส่วนกลางได้มี

การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นเพื่อให้มีการจัดรูปแบบบริหารกันเองทั้งในรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งหลายก็ยังสามารถจับตามองจากสังคมภายนอกกว่า มีการทุจริตคอร์รัปชันเช่นกัน การถูกจับตามองและถูกวิพากษ์วิจารณ์ในการทำงานดังกล่าว ย่อมไม่เป็นผลดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งอาจมีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทั้งในแง่ของงาน (ภารกิจ) งบประมาณ (เงิน) และบุคลากรท้องถิ่นอยู่ไม่น้อยเช่นกัน ภายใต้การถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ดำเนินภารกิจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำลังถูกท้าทายความสามารถในเชิงการบริหารจัดการให้มีความน่าเชื่อถือและความโปร่งใส (โกวิท งาม, 2562 : 7)

หลักบริหารที่สำคัญที่จะนำมาใช้บริหารองค์กรเพื่อให้เกิดความโปร่งใสก็คือหลักสุจริตธรรม ปัญหาฉ้อโกงหรือการคอร์รัปชัน ส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐจากการใช้อำนาจหน้าที่ให้คนให้โทษ ความสะดวก หรืออุปสรรค เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยการละเลยเพิกเฉย การไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หรือการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกฎระเบียบและการกำกับดูแล ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหายต่อประสิทธิภาพของประเทศชาติโดยรวม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่องสุจริตธรรมเพิ่มมากขึ้น ก็จะเป็นการเพิ่มภูมิคุ้มกันให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ และนำหลักสุจริตธรรมมาร่วมขับเคลื่อน เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารราชการภาครัฐของไทย เพื่อร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและเพิ่มศักยภาพด้านการบริการ และเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์

1. หลักนิติธรรม การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น มีนโยบาย แผนงาน โครงการ และมาตรการด้านการบริหารจัดการ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมถึง การบริหารงานมีความชัดเจน ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับ ตามกฎหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น คำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของประชาชน และมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง มีการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนแล้วเร่งดำเนินการ และรายงานผลให้ทราบตามระยะเวลาที่ระเบียบกำหนด และมีการปรับปรุงระเบียบข้อบังคับให้เหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2. หลักคุณธรรม การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และพนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสุภาพอ่อนโยน และมีเมตตาริจิตพร้อมให้บริการ นอกจากนี้ผู้บริหารท้องถิ่นมีจิตสำนึก ยึดมั่นหลักการและภาคภูมิใจต่อการให้บริการประชาชน และการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านธรรมาภิบาลมีการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมคุณธรรมและการพัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้บริหารท้องถิ่นสมาชิกสภาท้องถิ่นและพนักงานอย่างต่อเนื่อง

3. หลักความโปร่งใส การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดนครราชสีมาเปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามตรวจสอบการทำงาน ตลอดถึงแผนงานและโครงการต่างๆ มีกระบวนการทำงานอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมาสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลา มีการกำหนดเกณฑ์ชี้วัดการปฏิบัติงานที่ เป็นรูปธรรม และเปิดเผยต่อสาธารณชน

4. หลักการมีส่วนร่วม การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการตรวจสอบโครงการแผนงานบริการสาธารณะที่มีการดำเนินงาน และตรวจสอบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจ

ในเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ สามารถตรวจสอบการบริหารของผู้บริหารได้อย่างแท้จริง

5. หลักความรับผิดชอบ การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์การพัฒนา และกลยุทธ์ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน บุคลากรที่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และความรับผิดชอบต่อสังคม และผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงานมีความกล้าหาญ พร้อมทั้งจะยอมรับผลจากการปฏิบัติงานของตน

6. หลักความคุ้มค่า การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีการส่งเสริมให้บุคลากรในสำนักงานมีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากร พลังงานอย่างคุ้มค่า ผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโค้งไผ่ได้สร้าง ความพึงพอใจให้กับประชาชน และการใช้งบประมาณมีความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ชุมชนได้รับ (ไพวรรณ ปุริมาต, 2563 : 63-64) จะเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารจัดการอย่างดีเลิศ ใน 3 ด้าน คือ บริหารงาน บริหารคน บริหารเศรษฐกิจ คือสามารถบริหารได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และจะต้องเป็นคนที่ชอบเรียนรู้ ไม่ปฏิเสธสิ่งใหม่ๆ เปิดใจพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าทันโลกตลอดเวลา รวมทั้งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมาแล้วเป็นอย่างดี มีทีมงานที่มีความรู้ความสามารถทางานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อปฏิบัติภารกิจ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินงาน การรับทราบผลการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล หรือร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้ตกลงกันไว้ต้องอาศัยกระบวนการเริ่มต้นและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายหลักการของ สัปปุริสธรรม เป็นธรรมของคนดีเป็นธรรมของผู้บริหาร และเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลโดยทั่วไป ในการดำเนินชีวิตที่เป็นเหตุเป็นผลให้บรรลุเป้าหมายหน้าที่การงาน การศึกษา มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะต่างๆ ไว้มิตดังต่อไปนี้

พุทธโอวาทว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลายภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 7 ประการ เป็นผู้ควรของค่านับ ฯลฯ เป็นนาบุญของโลกไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่าธรรม 7 ประการเป็นไฉน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นธรรมมัญญู รู้จักธรรม 1 อุตถัญญู รู้จักอรธ 1 อุตถัญญู รู้จักตน 1 มัญญุตัญญู รู้จักประมาณ 1 กาลัญญู รู้จักกาล 1 ปริสัจญู รู้จักบริษัท 1 ปุคคัลปโรปรัญญู รู้จักเลือกคบคน 1 หลักสัปปุริสธรรม ที่ทำให้เป็นสัตบุรุษคือ เป็น คุณธรรมหรือคุณสมบัติของคนดีเป็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติเป็นคนดีเป็นผู้ควรแก่การยกย่องนับถือเป็นคนดี สามารถให้การแนะนำในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องความปรารถนาดีมี 7 ประการ ได้แก่ รู้จักเหตุรู้จัก ผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล

หลักสัปปุริสธรรม 7 คือ คุณธรรมที่ สำคัญสำหรับสัปปุริสชน หรือคนดี คุณธรรมทั้ง 7 ประการย่อมนำบุคคลนั้นไปสู่ความมีคุณค่าอย่าง แท้จริง เรียกได้ว่าเป็นคนสมบูรณ์แบบ เป็นคนดีแท้ เป็นบุคคลที่น่าคบหาสมาคมด้วยเป็นอย่างยิ่งซึ่ง การกระทำหรือพฤติกรรมของเขา มีความเหมาะสม ถูกต้อง ปราศจากความผิดพลาด นำพาประโยชน์ มาให้ทั้งแก่ตนเองและสังคมโดยส่วนรวม สามารถนำหมู่ชน สังคม และประเทศชาติไปสู่ความสันติสุข และความเจริญก้าวหน้าตลอดไป

หลักสัปปุริสธรรม 7 ว่าเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ยังได้ชื่อ ว่าเป็นคนดี เพราะเป็นผู้มีเหตุมีผล ในการปฏิบัติตน เมื่อบุคคลรู้จักเหตุผลแล้ว ปฏิบัติตนก็ เพียงพร้อมด้วยความดีคือ รู้จักเหตุรู้จักผล รู้จัก

ตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน รู้จักบุคคล แล้วบุคคลนั้นเป็นคนดีคือ สัตบุรุษในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นคนดี เพราะเป็นผู้รักสงบ รักความเป็นธรรม รู้จักหน้าที่ของตน รู้จักกาลเทศะมีเหตุ มีผล ในการทำงาน และการศึกษาเล่าเรียน

หลักสัปปุริสธรรม หมายถึง ธรรมอันประเสริฐ เป็นทรัพย์สินสมบัติของสัตบุรุษ คำว่าสัตบุรุษ ก็คือ นักปราชญ์ผู้มีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาอ่อนไว รู้เท่าทันเหตุการณ์ทั้งในปัจจุบันเกิดขึ้น เมื่ออะไรเกิดขึ้นก็จะเข้าใจ และเมื่ออะไรเปลี่ยนแปลง ก็มี วิถีแก้ไขด้วยสติปัญญาความเฉลียวฉลาดนั่นเอง พระพุทธองค์ตรัสสอนไว้ว่า สัปปุริสธรรม อันเป็นสมบัติของสัตบุรุษผู้เป็นนักปราชญ์ผู้มีสติปัญญาดีบุคคลจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี ต้องรู้จักหลักแห่งความจริง รู้จักผลที่เกิดขึ้นทั้งดี และร้าย รู้จักการรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นวางตนได้เหมาะสม รู้จักยับยั้งชั่งใจพอดีพองามไม่ตามกระแส รู้จักเวลาตรงต่อเวลา ปฏิบัติงานทันเวลา รู้จักสังคมชุมชน วัฒนธรรมและความแตกต่างแต่ละชุมชน รู้จักบุคคลโดยมารยาท นิสัย ความแตกต่าง เรียกว่า สัปปุริสธรรม 7 ธรรมะสำหรับสัตบุรุษหรือ ธรรมะที่ทำให้เป็นคนดี (อง.สศตทก. (ไทย) 23/68/143)

จะเห็นได้ว่า สัปปุริสธรรม 7 หมายถึงหลักธรรมของสัตบุรุษที่ทำให้เป็นสัตบุรุษเป็นคุณสมบัติของคนดีหรือธรรมของผู้ดี เป็นเครื่องมือหรือหลักธรรมที่จะช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมืองและประเทศชาติสังคม

บทสรุป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นจากแนวคิดการกระจายอำนาจ เพื่อให้ส่วนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจกรรมของท้องถิ่นได้เอง โดยเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชน และเน้นการสร้างโอกาสของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาของท้องถิ่น ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์การภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังนั้นภาวะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก ภาวะผู้นำเป็นเรื่องของศาสตร์และศิลป์ที่มีอยู่ในตัวผู้นำ ซึ่งผู้นำท้องถิ่นที่ดั้นด้นจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรมและมีคุณภาพในการทำหน้าที่การบริหาร จึงจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จสูงสุดได้ และที่สำคัญผู้นำจะต้องมีภาวะความเป็นผู้นำสูง กล่าวคือ ผู้นำแต่ละคนอาจจะมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ หรือภาวะความเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน ซึ่งภาวะความเป็นผู้นำถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้นำเป็นอย่างยิ่ง

ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสัปปุริสธรรมมี 4 ประการดังต่อไปนี้ คือ 1) ด้านคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบของหน่วยงานราชการที่วางเอาไว้ เข้าร่วมการประชุมในการจัดกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม พร้อมมีความพึงพอใจในการแก้ไขสถานการณ์การภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น หรือเป็นผู้เต็มใจลงพื้นที่ตรวจสอบและแก้ไขภัยพิบัติในเขตพื้นที่ 2) ด้านบุคลิกภาพตามหลักสัปปุริสธรรม ผู้นำทางการเมืองในเขตเป็นผู้มุ่งมั่นผลักดันในการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ในการแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติ มีการประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อแก้ไขสถานการณ์ปัญหาภัยพิบัติต่างๆ หรือมีความมุ่งมั่นผลักดันในการแบ่งพื้นที่ในการดำเนินงานในการแก้ไขสถานการณ์การภัยพิบัติ 3) ด้านพฤติกรรมตามหลักสัปปุริสธรรม ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่มีการตั้งมั่นติดตามสอบถามสถานการณ์ภัยพิบัติในเขต

พื้นที่ มีการติดตามสถานการณ์แล้วประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน พร้อมทั้งจัดทีมประสานงานในการแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติในเขตพื้นที่ และมีความทุ่มเทตั้งมั่นติดตามแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติในเขตพื้นที่ 4) ด้านตามสถานการณ์ตามหลัก

สัปปุริสธรรม ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาดูแลจากการเกิดภัยพิบัติในเขตพื้นที่ ได้ชักชวนผู้ใจบุญในการนำสิ่งของที่จำเป็นไปบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2562). **การเสริมสร้างธรรมาภิบาลและความโปร่งใส ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- ธิดาวุฒิ หมั่นมี. (2561). “ภาวะผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน.
- พิชาภพ พันธุ์แพ. (2554). **ผู้นำกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรนพ พุกกะพันธุ์. (2554). **ภาวะการณเป็นผู้นำและการจูงใจ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). **พุทธวิธีบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). **ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- ไพวรรณ ปุริมาต. (2563). “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา”. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 12 ธันวาคม.
- ศรัณยา ดีพูน. (2546). **การมีส่วนร่วม : หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2544). **ภาวะผู้นำทฤษฎีและปฏิบัติ ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิรัตน์ เอ็คดูเคชั่น.
- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2550). **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อำนวยการ เหมือนวงศ์ธรรม. (2556). “บทบาทผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมโครงการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงศึกษากรณีเขตพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม”. **วารสารวิทยบริการบทบาทผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. ปีที่ 24 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม.